

GÜNCEL GÖĞÜS HASTALIKLARI SERİSİ
UPDATES ON PULMONARY DISEASES

03

AKCİĞER KANSERİ

LUNG CANCER

Editör | Editor

Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ

Konuk Editörler | Guest Editors

Prof. Dr. Ufuk YILMAZ, Prof. Dr. Ahmet Emin ERBAYCU
Uzm. Dr. Murat KIYIK

Yayın Kurulu | *Editorial Board*

Editör | *Editor*

Dr. Mehmet KARADAĞ

Editör Yardımcıları | *Associate Editors*

Dr. Ahmet Emin ERBAYCU

Dr. M. Emin AKKOYUNLU

Dr. M. Şule AKÇAY

Dr. Ahmet AKKAYA

Dr. İbrahim AKKURT

Dr. Levent AKYILDIZ

Dr. Füsün ALATAŞ

Dr. Ali Nihat ANNAKKAYA

Dr. Cenk BABAYİĞİT

Dr. Ahmet BAŞOĞLU

Dr. Serdar BERK

Dr. Hayati BİLGİÇ

Dr. Yılmaz BÜLBÜL

Dr. Erkan CEYLAN

Dr. Gökhan ÇELİK

Dr. Erdoğan ÇETİNKAYA

Dr. Halit ÇINARKA

Dr. Aydın ÇİLEDAĞ

Dr. Orhan ÇİLDAĞ

Dr. Necati ÇİTAK

Dr. Çağlar ÇUHADAROĞLU

Dr. Figen DEVECİ

Dr. Levent ELBEYLİ

Dr. Fuat EREL

Dr. Mustafa ERELEL

Dr. Sinan ERGİNEL

Dr. Sultan ESER

Dr. Uğur GÖNLÜGÜR

Dr. Ali Metin GÖRGÜNER

Dr. Ramazan Oktay GÖZÜ

Dr. İsmail HANTA

Dr. H. Canan HASANOĞLU

Dr. Ahmet Hamdi ILGAZLI

Dr. Recep IŞIK

Dr. Ahmet İLVAN

Dr. Yavuz Selim İNTEPE

Dr. Mehmet KARADAĞ

Dr. Pelin KARADAĞ

Dr. Nurettin KARAOĞLANOĞLU

Dr. Zafer KARTALOĞLU

Dr. Akın KAYA

Dr. Gamze KIRKIL

Dr. Murat KIYIK

Dr. Nurhan KÖKSAL

Dr. Leyla MEMİŞ

Dr. Selma METİNTAŞ

Dr. Muzaffer METİNTAŞ

Dr. Muzaffer METİN

Dr. Arzu MİRİCİ

Dr. Mehmet Hamdi MUZ

Dr. Candan ÖĞÜŞ

Dr. Tülay ÖZDEMİR

Dr. Sibel ÖZKURT

Dr. Tefrik ÖZLÜ

Dr. Leyla SAĞLAM

Dr. Nihat SAPAN

Dr. İsmail SARAÇOĞLU

Dr. İsmail SAVAŞ

Dr. Ünal ŞAHİN

Dr. Nazan ŞEN

Dr. Abdurrahman ŞENYİĞİT

Dr. Betül TAŞPINAR

Dr. Turgut TEKE

Dr. Salih TOPÇU

Dr. Gaye ULUBAY

Dr. Ahmet URSAVAŞ

Dr. İrfan YALÇINKAYA

Dr. Erkan YILDIRIM

Dr. Hüseyin YILDIRIM

Dr. Hasan YÜKSEL

AKCİĞER SAĞLIĞI VE YOĞUN BAKIM DERNEĞİ

İlkiz Sokak No: 17/5 Sıhhiye,
Çankaya/ANKARA

Tel : +90 312 232 01 26

Faks : +90 312 232 01 26

akcigersagligi@gmail.com

www.asyod.org

Yayın Tarihi
Kasım 2018

Yayın Türü
Yerel Süreli

Dört Ayda Bir Yayınlanır.

ISSN: 2147-5776

İmtiyaz Sahibi
Akciğer Sağlığı ve
Yoğun Bakım Derneği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Akın KAYA

Yazım Kuralları | *Instructions for Authors*

1. Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi, Akciğer Sağlığı ve Yoğun Bakım Derneği'nin süreli yayını olarak dört ayda bir yayımlanmaktadır.
2. Derginin yayın dili Türkçe'dir. Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğü veya www.tdk.gov.tr adresi esas alınmalıdır.
3. Derginin amacı göğüs hastalıkları, yoğun bakım ve allerjik solunum hastalıklarına ait güncel bilgileri, tanı ve tedavi ile ilgili prensipleri aktarmak; hekimlere bu alandaki yenilikleri izleyebilme ve bilgilerini tazeleme imkanı sağlamaktır. Yazılarda konuyla ilgili küresel bilgi birikimi ve özellikle son 3 yılın önemli literatür verileri eksiksiz olarak aktarılmalıdır. Konuyla ilgili ulusal verileri de mutlaka içermelidir.
4. Dergide yayınlanacak yazılar, konusunda uzman kişilerden konuk editör tarafından sadece davet yoluyla kabul edilir. Dergiye gönderilen yazılar editörler tarafından gözden geçirilir. Yazılar aşağıdaki kurallara uygun olarak yazılmalıdır.
5. Türkçe ve İngilizce özet mutlaka 250 kelimedenden kısa hazırlanmalıdır. NLM MESH terimleri (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html> adresinde bulunabilir) ile uyumlu 3 tane anahtar kelime bölümlü özeti altında verilmelidir.
6. Makalenin ana başlığını bold ve büyük harf yazınız. Birinci alt başlığı bold stilde, ilk harf büyük, diğerleri küçük olarak yazınız. İkinci alt başlığı sadece ilk harfi büyük diğerleri tamamı küçük ve sonuna ":" ile belirtiniz. Üçüncü alt başlığı italik sadece ilk harfi büyük diğerleri tamamı küçük ve sonuna ":" ile bitiriniz.
7. Kaynakların doğruluğundan yazar(lar) sorumludur. Kaynaklar yazıda geçiş sırasına göre yazılmalı ve metin içinde uygun yerde parantez içinde belirtilmelidir. Referanslar metin içinde kullanış sırasıyla numaralanarak dizilmelidir. Metin içinde referans "(1)" şeklinde düz yazı karakteri ile işaretlenmelidir. İki'den fazla referans varsa bu durum "(1-4)" olarak belirtilmelidir. Kaynaklarda belirtilen dergi isimlerinde Index Medicus'a uygun kısaltmalar yapılmalıdır (Br J Radiol, Clin Radiol, J Comput Assist Tomogr, Peditr Radiol, Radiol Clin North Am) gibi. Kaynak yazımında altı veya daha az yazar varsa bütün isimler belirtilmeli

ve aşağıdaki örnekteki gibi düzenlenmelidir. Altıdan fazla yazarın bulunduğu kaynaklarda ilk üç isimden sonra "et al." kullanılabilir.

Örnek:

Dergi: Wedzicha JA, Hurst JR, Shure D, Fedullo PF. Chronic obstructive pulmonary disease exacerbation and risk of pulmonary embolism. Thorax 2007; 62: 103-4.

Bir kitapta alıntı yapıldığında aşağıdaki örnek bilgiler ve düzen kullanılmalıdır.

Kitap: Gibson GJ. Lung volumes and elasticity. In: Hughes JMB, Pride NB (eds). Lung Function Tests; Physiological Principles and Clinical Applications. London: WB Saunders, 1999: 45-56.

Tek yazarlı kitap: Cohn PF. Silent myocardial ischemia and infarction. 3rd ed. New York: Marcel Dekker; 1993.

8. Şekil ve resimler, hasta, doktor, kurum isimleri görülmeyecek şekilde hazırlanmalıdır. Metinden ayrı olarak, metin içinde geçiş sırasına göre numaralanarak verilir. Başlık ve alt yazılar ayrı bir sayfada sunulur. Kullanılan kısaltmalar alt kısımda alfabetik sıra ile mutlaka açıklanmalıdır. Metin, tablo ve şekillerde kullanılan ondalık sayılar nokta ile ayrılmalıdır. Özellikle tablolar metni açıklayıcı ve kolay anlaşılır hale getirme amacı ile hazırlanmalı ve metnin tekrarı olmamalıdır.
9. Makalelerin bilimsel, etik ve hukuki sorumluluğu yazarına ait olacaktır. Makalede kullanacağınız orijinal bilgilerin kaynaklarını mutlaka belirtmeniz ve makalede kullandığınız resim, şekil vb. materyalin kullanımı için yasal izinleri almanız gerekmektedir.
10. Yazılar konuk editöre e-mail ile veya aşağıdaki adrese posta ile gönderilir.

İletişim

AKCİĞER SAĞLIĞI ve YOĞUN BAKIM DERNEĞİ

İlkiz Sokak No: 17/5 Sıhhiye, Çankaya/ANKARA
Telefon: +90 312 232 01 26 • Faks: +90 312 232 01 26
E-Posta: akcigersagligi@gmail.com
Web Adresi: www.asyod.org

Editörlerden | *From the Editors*

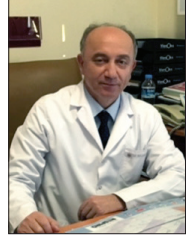
Editör / Editor

Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ

Dünyada kansere bağlı mortalite nedenlerinin başında gelen akciğer kanserinde, erken dönemde tanı alan evre IA olgularda beş yıllık sağ kalım %85'iken, geç tanı alan evre 4 olgularda bu oran %6'dır. Erken tanının hayat kurtarıcı olduğu bilinen akciğer kanseri konusunda hekimlerin yeni gelişmeleri takip etmesi, mesleki gelişim ve günlük pratik uygulamalarımızda önemli bir ihtiyaçtır.

Bu ihtiyacı karşılamak açısından önemli bir boşluğu dolduracağına inandığımız Güncel Göğüs Hastalıkları serimizin bu sayısında; Akciğer Kanseri Erken Tanısında Gelişmeler, Patolojik, Morfolojik ve Moleküler Yaklaşımlar, 8. TNM Evreleme Sistemi, Minimal İnvaziv evreleme ve Cerrahi seçenekleri, Hedefe Yönelik Tedaviler, İmmün-modulatuar Tedaviler, Stereotaktik Beden Radyoterapisi (SBRT) gibi bir çok konuda, konsantrasyon bilgileri içeren makaleler, deneyimli bilim insanları tarafından kaleme alındı.

Bu eserin hazırlanmasında emeği geçen başta ASYOD yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Akın KAYA, sayı editörlerimiz Prof. Dr. Ufuk YILMAZ, Prof. Dr. Ahmet Emin ERBAYCU ve Uzm. Dr. Murat KIYIK olmak üzere, yazar olarak katkı veren tüm bilim insanlarına çok teşekkür ediyorum.

Konuk Editörler / Guest Editors

Prof. Dr. Ufuk YILMAZ,

Prof. Dr. Ahmet Emin ERBAYCU,

Uzm. Dr. Murat KIYIK

Dünya genelinde ve Türkiye'de akciğer kanseri ciddi bir problem olmaya devam etmektedir. 2018 yılında, 2.000.000'dan fazla yeni akciğer kanseri ve 1.800.000 akciğer kanserine bağlı ölüm beklenmektedir. Ülkemizde de, tütün ve tütün ürünlerine karşı yürütülen mücadelelere rağmen, her yıl 30.000'den fazla yeni akciğer kanseri, kanser havuzuna eklenmektedir. Akciğer kanserini daha erken yakalama ve tedavi yönündeki çabalar, ağırda olsa sonuç vermeye başlamıştır. Ancak tütün ürünleri, ev içi ve dışı hava kirliliği ile mücadelenin daha katı kurullar ile sürdürülmesi şarttır.

Bilim dünyasının, var olan akciğer kanserli hastaların şifa ile neticelendirilebilecek tedavilerini geliştirme konusundaki çabaları, seçilmiş akciğer kanserli hastalarımız için sonuç vermeye başlamıştır. Ancak bu oran, akciğer kanserli hastaların küçük bir grubunu sevindirebilecek noktadadır. Zaman içinde bu ilaçlara karşı gelişen ilaç direncini yenebilecek çözümlere gereksinim vardır. Bağışıklık sistemini güçlendirme yönündeki çabalar umutlarımızı arttırmakta, sağlık uygulayıcısı olarak bizleri, hasta ve yakınlarını mutlu etmektedir.

Neredeyse tüm branşların, tanı ve tedavinin bir aşamasında rol aldığı bu süreçte, bilim ve teknolojiye hızlı değişim ve gelişmeleri izlemek, her zaman kolay olmamaktadır. Uzmanlık derneklerinin gelişmeleri tüm paydaşlara duyurma, iletme ve uygulanmasına katkıda bulunma görevi çok önemlidir. Akciğer Sağlığı ve Yoğun Bakım Derneğinin, Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi: Akciğer Kanseri sayısı, bilgilerimizin güncellenmesi anlamında oldukça değerlidir. Bu sayının hayata geçmesinde yazar olarak görev alan, değerli vakitlerini ayıran, tüm meslektaşlarımıza içten teşekkür ve şükranlarımızı sunarız.

Tüm meslektaşlarımıza ve hastalarımıza yararlı olması dileği ile akciğer kanseri alanındaki güncel konuları bilgilerinize sunarız.

İçindekiler | Contents

Akciğer Kanseri Erken Tanısında Gelişmeler; Henüz Sadece BT Mi? • Dr. Sibel ARINÇ, Dr. Meltem AĞCA	7
<i>New Trends in Detecting Early Diagnosis of Lung Cancer: Still CT Scan?</i>	
Patoloji: Morfolojiden Moleküler Analize Geçişde Doku Ekonomisi • Dr. Büge ÖZ	12
<i>Pathology: Tissue Economics in the Transition From Molecular Analysis to Morphology</i>	
Akciğer Kanserinde Sıvı (Likit) Biyopsinin Yeri • Dr. Pınar AKIN KABALAK, Dr. Ülkü YILMAZ	18
<i>Liquid Biopsy in Lung Cancer</i>	
Multifokal Akciğer Kanseri Tanısında Morfolojik ve Moleküler Yaklaşım • Dr. Funda DEMİRAG	23
<i>Morphological and Molecular Approach to Diagnosis of Multifocal Lung Cancer</i>	
Minimal İnvaziv Mediastinal Evreleme Araçları; EBUS, EUS, EUS-B • Dr. Binnaz Zeynep YILDIRIM, Dr. Mehmet Akif ÖZGÜL	34
<i>Methods for Minimally Invasive Staging; EBUS, EUS, EUS-B</i>	
Akciğer Kanseri 8. TNM Evreleme Sistemi • Dr. Murat KIYIK	39
<i>The 8th Edition of the TNM Classification for Lung Cancer</i>	
Minimal İnvaziv Cerrahi Seçenekleri; VATS ve RATS • Dr. Levent CANSEVER, Dr. Salih DUMAN	45
<i>Minimally Invasive Thoracic Surgery; VATS & RATS</i>	
T1-3 N2 KHDAK'de Cerrahi Tedavi Yaklaşımları • Dr. Muzaffer METİN, Dr. Celal Buğra SEZEN	52
<i>Surgical Treatment Approaches in T1-3 N2 NSCLC</i>	
T1-3 N2 Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanserinde (KHDAK) Cerrahi Dışı Tedavi Yaklaşımları • Dr. Hale Başak ÇAĞLAR	58
<i>Non-Surgical Treatments in NSCLC with T1-3 N2 Stage</i>	
Akciğer Kanserinde Perkütan Yaklaşım ile Minimal İnvazif Tedaviler • Dr. Başar SARIKAYA, Dr. O. Melih TOPÇUOĞLU	66
<i>Minimally Invasive Percutaneous Treatments in Lung Cancer</i>	
Hedefe Yönelik Tedavilerde Nereye Geldik? • Dr. Özlem ERCELEP, Dr. Perran Fulden YUMUK	74
<i>Evaluation of Recent Targeted Treatments</i>	
Akciğer Kanserinde İmmünmodulator Tedaviler • Dr. Leyla ÖZER	85
<i>Immunomodulator Treatment in Lung Cancer</i>	
KHDAK'de Adjuvan Sistemik Tedavinin Günlük Pratikte Kullanımı • Dr. Ahmet Emin ERBAYCU	99
<i>Use of Adjuvant Systemic Treatment in Daily Practice in NSCLC</i>	
Erken Evre KHDAK'de Stereotaktik Beden Radyoterapisi (SBRT) veya Cerrahi: Radyasyon Onkoloğu Görüşü • Dr. Deniz YALMAN	104
<i>Stereotactic Body Radiation Therapy (SBRT) or Surgery in Early Stage Non-Small-Cell Lung Cancer: The Radiation Oncologist's Point of View</i>	
Erken Evre Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanserinde SBRT veya Cerrahi; Cerrah Görüşü • Dr. Soner GÜRİSOY, Dr. Yeliz EROL	114
<i>Stereotactic Body Radiation Therapy (SBRT) or Surgery in Early Stage Non-Small-Cell Lung Cancer: The Surgeon's Point of View</i>	

Yazarlar | Authors

Uzm. Dr. Meltem AĞCA

SBÜ Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve
Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Doç. Dr. Sibel ARINÇ

SBÜ Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve
Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Doç. Dr. Levent CANSEVER

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, İstanbul

Prof. Dr. Hale Başak ÇAĞLAR

Anadolu Sağlık Merkezi, Radyasyon Onkolojisi, İstanbul

Prof. Dr. Funda DEMİRAĞ

SBÜ Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Ankara

Uzm. Dr. Salih DUMAN

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, İstanbul

Prof. Dr. Ahmet ERBAYCU

SBÜ Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, İzmir

Uzm. Dr. Özlem ERCELEP

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üniversitesi Pendik Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, İstanbul

Uzm. Dr. Yeliz EROL

SBÜ İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, İzmir

Prof. Dr. Soner GÜRSOY

SBÜ İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, İzmir

Uzm. Dr. Pınar AKIN KABALAK

SBÜ Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Ankara

Uzm. Dr. Murat KIYIK

SBÜ, Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Prof. Dr. Muzaffer METİN

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul

Prof. Dr. Büge ÖZ

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,
Patoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Doç. Dr. Leyla ÖZER

Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi,
Acıbadem Atakent Hastanesi, İstanbul

Doç. Dr. Mehmet Akif ÖZGÜL

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, İstanbul

Doç. Dr. Başar SARIKAYA

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Radyoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Op. Dr. Celal Buğra SEZEN

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul

Dr. Öğretim Üyesi O. Melih TOPÇUOĞLU

Yeditepe Üniversitesi Kozyatağı ve Koşuyolu İhtisas Hastaneleri
Girişimsel Radyoloji Üniteleri, İstanbul

Prof. Dr. Deniz YALMAN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Radyasyon Onkolojisi Anabilim Dalı, İzmir

Uzm. Dr. Binnaz Zeynep YILDIRIM

SBÜ Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, İstanbul

Prof. Dr. Ufuk YILMAZ

SBÜ İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, İzmir

Prof. Dr. Ülkü YILMAZ

SBÜ Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Ankara

Prof. Dr. Fulden YUMUK

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üniversitesi Pendik Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, İstanbul